

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

גיליון 508 | ח' אייר תש"ע | 22.4.10 | משוגר למנויים בלבד | kav1@bezeqint.net | www.kavnet.co.il | פקס 03-6354490 | טל 03-6354484 | המערכת: מיכל חביב | היסמין 1 רמת אפעל | 03-6354484

במסגרת התוכנית לשיפור השירות במשה"ח; מנהלי בתיה"ס יידרשו לשמש גם כמנהלי משאבי אנוש

יוענק להם מענה. לדבריה, כיום תחום זה אינו מובנה בצורה מסודרת. לשאלה "האם לא יוטל נטל נוסף על המנהלים כתוצאה מכך?" עונה כהן, כי תפקידו של המנהל הוא לנהל צוות עובדים, ולא רק לנהל את ביה"ס מהבחינה הפדגוגית. כהן מציינת, כי במסגרת התוכנית מופו הבעיות המאפיינות את השירותים שמעניק כיום משה"ח, במיוחד ביחידות המרכזיות שכל עובד הוראה נזקק להן – הגזברות, כוח האדם והוראה והשתלמויות. הבעיות מופו באמצעות סקר בקרב עובדי הוראה. בסקר הצביעו עובדי הוראה רבים על בעיות של חוסר זמינות ואיטיות בקבלת שירות במחוזות. המורים ציינו, כי הם מתקשרים למחוז ואינם מקבלים תשובה או שהטיפול בעניינים נמשך תקופה ארוכה מדי. כדי לסייע בהקלת עומס העבודה של המחוזות, נפתח בחודשים האחרונים מוקד טלפוני בכל אחד מהם. המוקד פועל בין השעות שמונה בבוקר לשש אחר הצהריים, חמישה ימים בשבוע. המוקדים אוישו ב-30 מידענים בסך הכל. כהן מציינת, כי בכוונת המשרד גם להרחיב בעוד חודשיים את זמני קבלת הקהל ביחידות השונות במחוזות עד לשעה שש אחר הצהריים מדי יום. יישום פעולה זו מותנה בקבלת אישור ממשרד האוצר. כיום מתקיימת קבלת הקהל במחוזות עד לשעה שלוש-ארבע אחר הצהריים, ורק פעמיים בשבוע. (המשך בעמ' 2)

משה"ח הכריז בסוף החודש שעבר על תוכנית מקיפה לשיפור השירות לעובדי הוראה. בראיון לקו לחינוך מספרת על התוכנית סמנכ"לית למינהל ולמשאבי אנוש במשרד, מיכל כהן, המובילה את בניית התוכנית ויישומה. לדבריה, גיבוש התוכנית לווה על ידי יועצים ארגוניים רבים. התוכנית נבנתה בהתאם לתקן המצוינות בשירות האירופאי EFQM. לתוכנית גם חובר הסלוגן – "חינוך עם שירות – משה"ח בתנופה לשיפור השירות". לדברי כהן, התוכנית גובשה בראש ובראשונה כדי לתת מענה ל-140 אלף עובדי הוראה, שהם צרכני השירות העיקריים של המשרד. לדבריה; "משה"ח נדרש להעלות לסדר היום שלו את נושא השירות, שלא נתפס עד כה כמרכזי. עובד ההוראה צריך לקבל ממשה"ח שירות טוב, כדי שיוכל להתמקד בעבודתו. כעובדת הוראה הייתה חסרה לי תמיד ההרגשה שהמערכת עובדת למעני בצורה הטובה ביותר, כדי שאוכל להקדיש את זמני לעבודתי". במסגרת התוכנית הוגדרו מנהלי בתיה"ס כ"מנהלי משאבי אנוש". המטרה היא שהמנהלים הם שיהיו אחראים בראש ובראשונה למימוש תנאי העבודה של המורים, במקום המורים באופן אישי. לדברי כהן, במסגרת יישום התוכנית יתאם המחוז עם כל מנהל ביה"ס ישיבה, בהשתתפות צוות עבודה מחוזי. בישיבה יועלו הבעיות והצרכים של המורים בביה"ס, ובהמשך

דו"ח; משה"ח עדיין אינו מנצל חלק ניכר מתקציבו השנתי

על פי הדו"ח, סיבה נוספת לאי-ניצול התקציב במלואו היא היעדר תכנון מקדים לניצול עודפי התקציב מהשנה הקודמת במשה"ח. דו"ח נטען כי תופעה זו חוזרת מדי שנה. עוד סיבה שמונה הדו"ח היא היעדר בקרה יעילה של המשרד על הוצאה התקציבית השוטפת. דו"ח מצוין, כי למשה"ח אין מנגנון יעיל לבקרה תקציבית שוטפת, המאפשר העתקה מיידית של תקציבים מיעדים שאין אפשרות לממשם ליעדים אחרים, שניתן לבצע. סיבה נוספת לאי ניצול תקציב משה"ח במלואו מכונה דו"ח "המציאות האדמיניסטרטיבית והפוליטית". מחברי הדו"ח טוענים, כי הצמרת המקצועית של משה"ח פועלת תחת לחצים תקציביים בלתי פוסקים ומתסכלים מצד פקידי האוצר. המציאות הפוליטית, של חילופי שלטון תכופים בשנים האחרונות, אינה מסייעת לצמרת המשרד לעמוד בלחצים אלו.

משה"ח עדיין אינו מנצל את מלוא התקציב העומד לרשותו. כך נטען בדו"ח בשם "מצב המדינה – חברה, מדינה ומדיניות", שפרסם בשבוע שעבר מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל. על פי הדו"ח, רמת הניצול הממוצעת של תקציב משה"ח בשנים 2008-1995 הייתה בערך 95%. מדובר באי-ניצול של התקציב בהיקף של 1.2-1.5 מיליארד שקלים מדי שנה. דו"ח מפורטות מספר סיבות לכך שהמשרד אינו מנצל את תקציבו במלואו. אחת הסיבות היא, שתקציב משה"ח כולל בתוכו סכום המשמש כ"רזרבה להתייקרויות". סכום זה, בסך כמיליארד ש"ח, מיועד לענות על צרכים בלתי צפויים. שימוש ברזרבה ליעודים אחרים מחייב קבלת אישור ממשרד האוצר, שלרוב אינו ניתן. לטענת מחברי הדו"ח, מדיניות זו של הקפאת כספי הרזרבה עומדת בסתירה לכוונת המחוקק, שעל פיה הרזרבה היא חלק בלתי נפרד מתקציב המשרד, ולכן יש לנצלה.

במחוז חיפה; כ-200 עובדי הוראה יפרשו מרצון בסוף השנה

לדבריו, כל מורה פרופסיונאלי שיביע את רצונו לפרוש ממערכת החינוך בסוף שנת הלימודים, יוכל לעשות שזאת. לדברי מנהל המחוז, העדיפות השנייה לפרישה מרצון תוענק למורים שחוקים.

לפורשים יוענקו מענק פרישה בסך 40-50 אלף ש"ח, וארבעה עד חמישה חודשי הסתגלות. זבידה מוסיף, כי פרישת המורים מרצון תאפשר לצמצם את מספר השעות העודפות במערכת החינוך במחוז ולרענן את סגל המורים.

משה"ח מקצה השנה מכסה לפרישה מרצון לכ-1,200 עובדי הוראה ברחבי הארץ. מדובר בגידול של כ-20% לעומת שנת הלימודים הקודמת.

כ-200 מנהלים ומורים ממחוז חיפה יפרשו מרצון מעבודתם בסוף שנת הלימודים. על כך הודיע מנהל המחוז אהרון זבידה. מהמחוז נמסר, כי משה"ח מקצה השנה למחוז חיפה מכסה כפולה לפרישת עובדי הוראה מרצון מאשר הוקצתה אשתקד.

לדברי זבידה, עד כה הודיעו 15 מנהלים וכ-300 מורים במחוז על רצונם לפרוש מעבודתם. לדבריו, במתן האישורים לפרישה תוענק עדיפות ראשונה ל"מורים פרופסיונאליים" – מורים קבועים שעבודתם אינה נדרשת, שהם למעשה מורים עודפים במערכת החינוך. מנהל המחוז מציין, כי מרבית המורים הפרופסיונאליים מועסקים בחינוך הממלכתי-הדתי, בחינוך הטכנולוגי ובמקצועות העשרה.

במסגרת התוכנית לשיפור השירות במשה"ח; מנהלי בתיה"ס ידרשו לשמש גם כמנהלי משאבי אנוש

(המשך מעמ' 1)

גם מספרי הטלפון הסלולארי. כמו כן ניתן למצוא במערכת טפסים מקוונים. לדברי כהן, במסגרת התוכנית לשיפור השירות נעשתה האחדה של טפסים שמגישים עובדי ההוראה בתחומים שונים. מסתבר שעד כה פעל כל מחוז עם טפסים משלו. לדברי כהן, באמצעות האתר יכולים עובדי ההוראה למלא את הטפסים ולהגישם, במקום להגיע למשרדי המחוז.

כמו כן שודרג "פורטל עובדי הוראה", כך שכל מורה יכול לקבל בו מידע אישי, באמצעות סיסמה.

התוכנית מבקשת להטמיע בקרב נותני השירותים במשרד תרבות ארגונית של שירות. "ידוע שבקרב עובדי ציבור אין תחרות על מתן שירות ברמה גבוהה. האתגר הוא להקים מבנה של עובדים שרוצים לתת שירות טוב ומסוגלים לעשות זאת. במסגרת זו תימדד איכות השירות", מציינת כהן.

לדבריה, לאחרונה כבר התקיים תהליך בדיקה ומדידה ראשון של איכות השירות, בסיוע מינהל התקשוב במשה"ח. המדידה מתקיימת באמצעות מערכות מתוקשבות של ניהול פניות. בעקבות ממצאי המדידה, יגיש כל מחוז תוכנית לשיפור השירות עד לבדיקה הבאה. תפוקות העובדים גם ייבחנו באמצעות סרגלי עבודה – הבודקים בכמה תיקים מטפל כל פקיד.

כהן מציינת, כי הכשרת נותני השירות לא נעשית בבת אחת, אלא במהלך השנה, כדי להחדיר את תרבות השירות בצורה רציפה ולא בשיטת "זבנג וגמרנו". החל מהחודש הבא יתקיימו הכשרות לנותני השירותים במחוזות.

כמו כן הוכשרו 36 מובילי שירות, שתפקידם יהיה להנהיג תהליכי עבודה מכווני שירות במטה ובמחוזות. מובילי השירות יבנו ממשקי עבודה, שיתמכו בנותני השירות במערכת המינהלתית המורכבת של משה"ח. כמובילי השירות נבחרו עובדי מינהל ועובדי חינוך כאחד, מיחידות שונות במשרד. כך, לדוגמה, במחוז דרום הוכשרו סגן

כמובילי השירות נבחרו עובדי מינהל ועובדי חינוך כאחד, מיחידות שונות במשרד. כך, לדוגמה, במחוז דרום הוכשרו סגן מנהלת המחוז וחשבת המחוז כמובילי השירות.

מנהלת המחוז וחשבת המחוז כמובילי השירות. כל אחד ממובילי השירות ישמש כסמכות מקצועית למתן שירות בתחום מסוים, למשל בחינוך המיוחד.

תחום נוסף שבו נדרש שיפור, נמצא בשירותים המקוונים לעובדי ההוראה שמספק המשרד. כהן מציינת, כי מידע רב לעובדי ההוראה כבר נמצא בפורטל האינטרנט של משה"ח, אך המידע היה מפוזר ב-167 אתרים, וחלק ממנו לא היה מעודכן. כדי לפתור בעיה זו נבנתה מערכת המידע המקוונת מש"ל – מערכת שירות לציבור. במערכת מרוכזים כל השירותים שמעניק המשרד באתר אחד. במערכת ניתן לאתר שירות מסוים על פי נושא, אוכלוסייה או יחידה. בכל שירות מצוינים מספרי הטלפון של האחראים לשירות במחוזות השונים, ולרוב

זהבי יעוץ
יעוץ למורים מנהלים וועדים

הזכויות שלך צריכות בדיקה תקופתית אצל עיריית זהבי

האם הינכם מודעים לכל הזכויות להן הינכם זכאים? מה הן הזכויות המגיעות לכם ביציאה לפנסיה? לא תמיד אפשר לממש מחר את מה שמגיע לכם היום - אז למה לחכות? באווירה נינוחה

פגישה ושכרה בצידה

יעוץ מקצועי עדכני ודיסקרטי

הינכם מוזמנים:

- ליעוץ לקראת פרישה.
- ליעוץ בנושאי שנת שבתון.
- לבדיקה רגילה של רכיבי שכר וזכויות.
- ליעוץ בנושאי מחלות ו/או

עיקרי נושאי הייעוץ:

- פנסיה.
- כדאיות פרישה מעבודה.
- תכנון הקריירה.
- ייעוץ והכוונה בעזיבת מערכת החינוך.
- הדרכה וליווי במו"מ מול מעסיקים.
- פיצויי פיטורין.
- בדיקת השכר ומרכיביו.
- גמולים.

לשבתון יוצאים בראש שקט
09-9542108

מעמד ההוראה בישראל - "לא כצעקתה"

במחקר חדש נמצא, כי בניגוד לדעה המקובלת, חלקים גדולים מהציבור עדיין מייחסים יוקרה רבה למקצוע ההוראה

החלשים. נמצא כי שכר המורות היה גבוה יותר במחוזות הצפון והדרום, לעומת המחוזות האחרים. כמו כן, לא נמצאו הבדלים משמעותיים בכישורים הקוגניטיביים של המורות המלמדות ביישובים מרמות חברתיות-כלכליות שונות. עוד נמצאו החוקרים, כי לא ניתן לדבר בהכללה על פערים בשכר בין מורים לבין בעלי מקצועות אחרים. במחקר נמצא, כי ביישובים השייכים לאשכולות החברתיים-כלכליים החלשים, שכרם הממוצע והכישורים הקוגניטיביים של המורים עולים על ממוצע השכר והכישורים של כלל בעלי המקצועות האחרים. בחלק מהמקרים אף נמצא, כי שכרם וכישוריהם של המורים ביישובים אלו היה גבוה יותר מממוצע השכר והכישורים של בעלי מקצועות אקדמיים האחרים. לעומת זאת, ביישובים השייכים לאשכולות החברתית-כלכליים המבוססים נמצא, כי שכרם הממוצע והכישורים הקוגניטיביים של המורים נמוכים משכרם של בעלי המקצועות האחרים. בדו"ח מצוין, כי ממצאי המחקר עומדים בסתירה לידע ה"אינטואיטיבי" ולפרסומים שונים בנוגע ליוקרה הנמוכה של מקצוע ההוראה. הממצאים מצביעים על כך שחלקים גדולים של הציבור מעניקים עדיין למקצוע ההוראה יוקרה רבה.

פרסומים רבים בכלי התקשורת טוענים, כי מעמד מקצוע ההוראה בישראל נמצא בשנים האחרונות בשפל חסר תקדים. גם אנשי חינוך, אקדמיה ופוליטיקאים לא מעטים תומכים בטענה זו. הירידה ביוקרת מקצוע ההוראה מיוחסת לא אחת לכישורים נמוכים של חלק ניכר מהמורים ולשכר הנמוך של המורים. ממצאים ראשוניים ממחקר, שערכו השנה החוקרים דימיטרי רומנוב ונחום בלס ממרכז טאוב, מצביעים על כך שמעמדו של מקצוע ההוראה גבוה יותר ממה שמקובל לחשוב, לפחות בקרב מרבית הציבור. הממצאים מתפרסמים בדו"ח "מצב המדינה - חברה, כלכלה ומדיניות 2009" של מרכז טאוב, שהתפרסם בשבוע שעבר. עובדה מעניינת שמציינים החוקרים היא, ששביעות הרצון של הציבור מבתי"ס ומהמורים הולכת ויורדת ככל שעולה רמתו הכלכלית-חברתית של היישוב שבו הם עובדים. כך, לדוגמה, בסקר שערכה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב-2009 נמצא, כי באשכולות החברתיים 1 ו-2, הנמוכים ביותר מבחינה חברתית-כלכלית, הביעו 83.8% ממשתתפי הסקר שביעות רצון מבתי"ס היסודיים ו-84.5% מבתי"ס העל יסודיים. 80.8% ממשתתפי הסקר מאשכולות אלו הביעו שביעות רצון מרמת המורים בבתי"ס היסודיים ו-72.1% מרמת המורים בחינוך העל יסודי. ביישובים מהאשכולות החברתיים-כלכליים 7-8, השייכים למעמד הבינוני המבוסס, הנתונים נמוכים יותר, אם כי עדיין גבוהים. 73.3% ממשתתפי הסקר באשכולות אלו הביעו שביעות רצון מבתי"ס היסודיים ו-71.7% מבתי"ס העל יסודיים. מרמת המורים בחינוך היסודי הביעו שביעות רצון 62.2% ממשתתפי הסקר באשכולות אלו ומרמת המורים בחינוך העל יסודי - 65.3%. לעומת זאת, ביישובים השייכים למעמד הגבוה ביותר, באשכולות 9-10, ירדה שביעות הרצון מבתי"ס ומאיכות ההוראה בצורה תלולה; 64.8% ממשתתפי הסקר מאשכולות אלו הביעו שביעות רצון מבתי"ס היסודיים ו-57.4% מבתי"ס העל יסודיים. מרמת המורים בחינוך היסודי הביעו שביעות רצון רק 40.1% ומרמת המורים בחינוך העל יסודי - 22.5% בלבד.

החוקרים גם ביקשו לבדוק אם אכן חלה ירידה באיכות המורים בעשורים האחרונים. החוקרים בדקו לאורך כשני עשורים את הציונים של מורות במבחנים הפסיכוכיניים, שבהם השתתפו בעת גיוסן לצה"ל. כמו כן בדקו החוקרים את ציוניהן של המורות במבחנים הפסיכומטריים, שבהם השתתפו לפני קבלתן ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה. מהבדיקה עולה, כי הציונים של המורות במבחנים אלו לא ירדו מסוף שנות ה-80 ואף עלו.

במחקר גם נבחנו נתוני השכר של המורות, במיון על פי היישוב שבו הן מתגוררות. החוקרים מצאו, כי שכר המורות אחיד בכל הארץ עם נטייה קלה לשכר גבוה יותר דווקא ביישובים

מחקר; שכרם של בוגרי כיתות המחוננים גבוה יותר

תלמידים שלמדו בכיתה ייעודית למחוננים ישתכרו בבגרותם יותר מתלמידים שלמדו בכיתה רגילה. כך ניתן להסיק מממצאי מחקר, שערך פרופ' ברוך נבו, מהחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה. במחקר נבדקו בוגרי שתי כיתות מחוננים, שסיימו את לימודיהם בשנות ה-80. כיתה אחת הייתה מבי"ס בחיפה והשנייה - מבי"ס בפתח תקווה. קבוצת הביקורת של המחקר כללה בוגרים מאותם בתי"ס, שכבת גיל ורקע חברתי-כלכלי, שלמדו בכיתות רגילות. משתתפי המחקר הם כיום בגילאי 40-35. במחקר נבדק "האם ישנם הבדלים ברמת השכר בין קבוצת המחקר לקבוצת הביקורת?" במחקר נמצא, כי בוגרי כיתות המחוננים משתכרים יותר במידה משמעותית מבוגרי הכיתות הרגילות (רמת שכר 4.38 מתוך חמש רמות, לעומת רמת שכר 3.35, בהתאמה). ממצא נוסף ומפתיע של המחקר הוא, שאין הבדל משמעותי באחוז בעלי התארים האקדמיים המתקדמים - שני ושלישי, בין קבוצת בוגרי כיתות המחוננים לקבוצת בוגרי הכיתות הרגילות. כמו כן לא נמצא הבדל משמעותי ברמת שביעות הרצון של הבוגרים משתי הקבוצות בתחומים התעסוקתי, המשפחתי והאישי.

כדאי לדעת

■ **תירוש קול - מוניטין רב בתפעול מערכות הגברה ותאורה בבתי ספר** - לחברת תירוש קול מוניטין רב וניסיון בן למעלה מ-20 שנה, בתפעול מערכות הגברה ותאורה לבתי ספר ברחבי הארץ. החברה מספקת למסיבות סיום ואירועים שונים מערכות קול איכותיות ממיטב היצרנים בעולם, מיקרופונים

אלחוטיים, רמקולים איכותיים, מוניטורים, מערכות תאורה ידניות וממוחשבות, מחשב תאורה, פנסי מעקב ופנסי תאורה צבעוניים. את כל אלה מפעיל צוות טכני מיומן. לפרטים נוספים טל'; 08-8524785, 054-4282553.

■ קבוצת תלמידים מאורט אחווה גלבוע זכתה בתחרות רובוטיקה ארצית – בביה"ס המקיף אורט אחווה גלבוע לומדים תלמידים מהמגזר הערבי, ומהמועצות האזוריות גלבוע ובוסתאן אלמרג'. לאחרונה זכתה קבוצה של תלמידים מצטיינים מכיתות ח' ו-ט' בביה"ס בפרס ראשון בתחרות הרובוטיקה הארצית לתלמידים, FLL 2010, של ארגון First Israel. הקבוצה, המונה 10 בנים ו-13 בנות, נסעה בשבוע שעבר לארצות הברית, לייצג את ישראל בתחרות First הבינלאומית באטלנטה. אליפות FLL 2010 נערכה בהיכל נוקיה בתל אביב. בתחרות השתתפו 32 בתי"ס. את הקבוצה מאורט אחווה ליווה בבניית הרובוטים המורה למכטרוניקה, המהנדס נועמאן זועבי. במסגרת התחרות נדרשים התלמידים לפתור אתגר, המבוסס על נושאים אקטואליים. התלמידים חוקרים בעיה המבוססת על נושא האתגר ופותרים אותה באמצעות רובוט אוטונומי הבנוי מלגו, תוך שימוש בידע הנדסי. את התחרות עורכת עמותת First Israel, בשיתוף עם משה"ח והטכניון.

■ בחינוך המיוחד; למידה ושילוב באמצעות תקשורת דיגיטאלית – בביה"ס לחינוך מיוחד גניגר בחיפה לומדים 125 תלמידים, בגילאי 6-12. תלמידי ביה"ס הם בעלי ליקויי התפתחות וליקויים נוספים. חלק מהתלמידים אינם מסוגלים לקרוא או לכתוב. בביה"ס נעשה שימוש רב במדיה ויזואלית-דיגיטאלית לשם למידה, כתחליף לקריאה וכתביה. לדברי מנהלת ביה"ס, תמי מנור, המדיה הוויזואלית הדיגיטאלית תופסת תאוצה בביה"ס וחודרת בהדרגה לכל תחומי הלימוד. לדבריה, ביה"ס משתמש בשפה הוויזואלית כדי לפתח את יכולות האוריינות התקשורתית של התלמידים. השימוש במסרים חזותיים מאפשר לתלמידים לקלוט, להגיב וליצור ללא תלות במגבלות השפה. התלמידים לומדים אנימציה ממוחשבת, צילום רגיל וצילום וידאו, עריכת תמונות ועיתונאות. בחלק משיעורי התקשורת משולבים תלמידי ביה"ס עם תלמידים משני בתי"ס יסודיים רגילים בחיפה – ביה"ס הקהילתי אהוד וביה"ס הניסויי הפתוח. במסגרת השיעורים התלמידים מהחינוך המיוחד והתלמידים הרגילים יוצרים ביחד סרטונים ותמונות במגוון נושאים, כמו "מיחזור", "ארץ ישראל שלי" ו"משחקי ילדות". הלמידה המשותפת מקדמת עבודת צוות, חברות, סבלנות ועזרה הדדית בקרב התלמידים משלושת בתי"ס.

כדאי לדעת

■ אורי אשכנזי; אומן הבלתי יאומן – אורי אשכנזי הוא אומן זריזות ידיים ואשליות, המשתמש בקסמים ככלי לביטוי עצמי, וגורם לקהל שלו לחשוב ולהרגיש. אשכנזי, המכנה את עצמו "שקרן אמיתי" ו"תחמן מיומן", כתב וביים מופע מצחיק, מדהים, שנון, ומלא בהפתעות ולמידה.

אשכנזי רכש את מיומנותו הגבוהה באקדמיה לאומנויות הקסמים בלוס אנג'לס ובהשתלמויות וכנסים בעולם. לאשכנזי ניסיון רב בהופעות והרצאות בארה"ב, יפן, אירופה – וכמובן בישראל.

הקהל הרחב, צמרת קהיליית העסקים, אנשי חינוך ותלמידים ואף חברי פרלמנטים וראשי ממשלות, נהנים מקסמיו ונשבים בהם. לפרטים טל'; 052-2624043, טלפקס: 03-7441449, ori@orimagic.com

אורי אשכנזי
אמן הבלתי יאומן
ת תח תחמי תחמן מייבן

(מדור פרסומי)

ללמידה המשותפת קודמת פעילות הכנה לתלמידי ביה"ס הפתוח ובי"ס אהוד, שבמסגרתו מוצגים בפניהם בי"ס גניגר ותלמידי. בהמשך מתקיימים מפגשים בין התלמידים משני בתי"ס לתלמידי גניגר. בתחילת כל מפגש נערכים משחקי חברה קצרים, ורק אחר כך העבודה המשותפת על צילום הסרטונים והתמונות. העבודה נערכת בקבוצות ובזוגות. הפעילות במפגשים מתועדת באתר אינטרנט בנושא השילוב, שאליו מועלים תוצרי התלמידים. באתר גם פורום שבאמצעותו יכולים תלמידי גניגר להתכתב עם התלמידים מבתי"ס האחרים.

את שיעורי התקשורת בבי"ס גניגר מצלמים המורות והתלמידים במצלמות וידאו. לאחר השיעורים צופים התלמידים בסרטונים, משוחחים עם המורות על אירועים שתועדו במהלך השיעורים ומנתחים אותם.

ניתן לצפות בסרטונים ותמונות שיצרו התלמידים באתר בי"ס גניגר, בכתובת;

<http://www.genigar-shiluv.org/sratim.html>

■ רוכשים חומרה לביה"ס? אל תשכחו את היישומים

והכשרת המורים – נשיא חברת מערכות הלמידה הבינלאומית "it's learning", ג'ון באואר, פרסם לאחרונה מאמר ששמו "מספיק כבר עם חומרה!". במאמר, המתפרסם בעיתון האינטרנט האמריקני eSchoolNews, מבקר באואר את המדיניות במערכת החינוך האמריקנית לגבי רכישת טכנולוגיות מתקדמות. באואר מצוין, כי בארה"ב יש כיום בכל כיתה מחשב ולוח לבן אינטראקטיבי ובכל בי"ס – גישה לאינטרנט. לדבריו, בחינוך העל יסודי יש לכל תלמיד מחשב נייד ובבתי"ס – מקרנים לתלת מימד. למרות זאת, לא חל שיפור בהישגי התלמידים מאז החלה ההצטיידות במחשבים במערכת החינוך, לפני כ-25 שנים, זאת בהשוואה לתחומים אחרים, שבהם הביאה הטכנולוגיה לשיפור רב בהישגים. כך, למשל, עלתה בתעשייה התפוקה בשיעור ניכר בזכות המחשב, והשירותים הפיננסיים הפכו לרווחיים הרבה יותר מבעבר. "מדוע נכשלה הטכנולוגיה במערכת החינוך לעומת הישגיה במערכות אחרות?" באואר סבור שהתשובה לשאלה זו נעוצה בכך שבתעשייה ובשירותים הפיננסיים הוקדשו משאבים רבים לפיתוח תוכנות מתאימות ולהכשרת העובדים לטכנולוגיה, מה שהפחית עלויות ויצר ניסיון חיובי מתמשך בקרב הלקוחות. לדבריו, בעולם העסקי הקצאת התקציבים לטכנולוגיה נחלקת לשליש לחומרה, שליש לתוכנה ושליש להכשרת העובדים ותמיכה. לעומת זאת, לטענתו, יש לאנשי החינוך "אובססיה" לחומרה. מסיבה זו אין במערכת החינוך שילוב אפקטיבי בין חומרה ותוכנה. כ-80% מהתקציבים מוקצים לרכישת חומרה ולתקשורת ורק 20% – לרכישת לומדות מתאימות ולהכשרת אנשי החינוך בטכנולוגיה. לטענת באואר, כשסדר העדיפויות הוא כזה, אין להתפלג על כך שהשימוש בטכנולוגיה במערכות חינוך אינו יעיל, ואין לו השפעה משמעותית על הלמידה. גם במערכת החינוך בישראל החל בשנתיים האחרונות תהליך מואץ של הצטיידות בחומרות מתקדמות, כמו לוחות חכמים, מקרנים ו"מחשב נייד לכל מורה". כך, למשל הוכרז בשבוע שעבר על הקמת 415 כיתות חכמות בצפון עד תחילת שנת 2012. מאמרו של באואר עשוי לספק חומר למחשבה לקובעי המדיניות בארץ, לגבי סדר העדיפויות שיש לקבוע בהקצאת התקציבים למחשוב במערכת החינוך.

■ ברשת אורט פותחה תוכנית לחינוך מדעי-הנדסי בחטיבות הביניים – תלמידים מצטיינים מ-10 חטיבות ביניים בבתי"ס של רשת אורט, משתתפים השנה בתוכנית לימודים ניסויית לחינוך מדעי-הנדסי. התוכנית משלבת פיתוח חשיבה מתמטית-מדעית, אוריינות כתיבה מדעית ומתמטית ומיומנויות הנדסיות של תכנון ובניית מערכות רובוטיות.

בתי"ס הם; אורט אלון נצרת עילית, אורט אורן ואורט אלון בעפולה, אורט הבונים בבת ים, אורט רמלה-לוד, אורט יקנעם, אורט פרקאוף באור יהודה, אורט סינגלובסקי, אורט קריית טבעון ואורט דרסקי בעכו. התוכנית פותחה במכון גורלניק של המינהל למחקר ופיתוח ולהכשרה באורט ישראל, על ידי צוות מורים. בראש הצוות עמד הממונה על הוראת מדע וטכנולוגיה לחטיבות הביניים ברשת אורט, רן סופר.

מטרת התוכנית היא לחשוף את התלמידים לחינוך המדעי-הנדסי, ולעורר אצלם את המוטיבציה להמשיך ללמוד בתיכון במגמות ההנדסיות. לדברי סופר, למרות שהמגמות ההנדסיות נחשבות ליוקרתיות, פחת בשנים האחרונות מספר התלמידים הנרשם ללמוד בהן. לדבריו, הסיבה לכך היא שהמקצועות ההנדסיים דורשים מהתלמידים להקדיש ללימודים יותר שעות ממוקצועות אחרים. "לצערנו, התרבות שנוצרה בעוכרנו. אנחנו עובדים קשה כדי להחזיר את המוטיבציה לתלמידים", מציין סופר. במסגרת התוכנית לומדים התלמידים על סדרי הגודל במבנה החומר והיקום ומכינים עבודת חקר בנושא זה. התוכנית כוללת לימוד של כתיבה מדעית ומתמטית ובניית רובוט מלגו, שהוא "מיני חללית", המשלב מערכות ממוחשבות. הרובוט אוטונומי, בוחר את מסלולו

יזמות חינוכית

■ התיכונים חלקו את חוויותיהם מהמסע לפולין עם תלמידי כיתות ו' – תלמידים מכיתות י"ב בתיכון אורט רבין בגן יבנה הרצו לקראת יום השואה על חוויותיהם במסע לפולין בפני תלמידי כיתות ו' בבתי"ס היסודיים ביישוב.

תלמידי התיכון התכוננו למפגשים, והכינו מצגות ובהן צילומים מהמסע לפולין.

ממועצת יבנה נמסר, כי הפעילות התקיימה במסגרת תוכנית רשותית בשם זיקה – זהות קהילתית, יהודית וישראלית. עוד נמסר, כי תלמידי התיכון התכוננו למפגשים, והכינו מצגות ובהן צילומים מהמסע לפולין. בהרצאותיהם שילבו התלמידים סיפורים אישיים וחוויות מהמסע לפולין. כך, למשל, סיפרה אחת מהתלמידות, כי איתרה במהלך הביקור באושוויץ את הפרצה שממנה ברח אבי-סבה מהמחנה. "סבא רבה הקים בית ומשפחה, והנה אני כאן לספר לכם מה קרה במשפחה שלי", סיפרה. לאחר ההרצאות קיימו תלמידי התיכון שיחות עם תלמידי בתי"ס היסודיים, וענו לשאלותיהם.

■ ברשת אמי"ת; התלמידים ערכו אזכרות לחללי צה"ל העריריים – ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל פקדו תלמידי בתי"ס של רשת החינוך הממלכתית-דתית אמי"ת את בתי העלמין לחללי צה"ל ברחבי הארץ. בבתי העלמין קיימו התלמידים טקסי אזכרה לחללים עריריים. התלמידים גם התנדבו להשלים מניין באזכרות פרטיות שערכו משפחות שכולות בבתי

באופן עצמאי ומסוגל לאסוף מידע תוך כדי תנועה. התלמידים נדרשים להציג באמצעות הכלים שרכשו בתוכנית את הממצאים שאסף הרובוט בגרף, ולהסיק ממנו מסקנות. הלימודים מתקיימים כחלק ממערכת השעות בבתי"ס, לאחר שעות הלימודים הרגילות.

לדברי סופר, התלמידים המשתתפים בתוכנית נהנים מאוד, ונשארים בבתי"ס שעות ארוכות לאחר הלימודים, כדי לעסוק בבניית הרובוט. לדבריו, אחוז הבנות המשתתפות בתוכנית שונה בכל בתי"ס, אך בדרך כלל מתקרב ל-50%. בבתי"ס בעפולה אף מרבית המשתתפים בתוכנית הן תלמידות. בעקבות הצלחת הניסוי תורחב התוכנית בשנת הלימודים הבאה ל-20-15 בתי"ס נוספים.

■ משלבים את התעשייה בלימודי הכימיה – מעבדת לימוד למקצועות כימיה תעשייתית ואיכות הסביבה, תיפתח החודש בתיכון הטכנולוגי דשנים בחיפה. ביה"ס, השייך לרשת דרוור בתי חינוך, נמצא במתחם של תמ"י – המכון למחקר לפיתוח ומפעל דשנים.

המעבדה תיפתח במסגרת תוכנית ניסויית של משה"ח ללימודי כימיה לבגרות, המשלבת בין לימודי הכימיה לתעשייה הכימית. התוכנית פותחה בשיתוף עם הפקולטה להוראת המדעים בטכניון.

טקס חנוכת המעבדה יתקיים ב-29.4.2010, בהשתתפות המדען הראשי של משה"ח, ד"ר גבריאל אביטל, מפמ"ר הכימיה, ד"ר ניצה ברנע, נציג הפקולטה להוראת מדעים בטכניון, פרופ' איגור ורנר, מנכ"ל המפעלים במתחם ביה"ס ונציגים מהנהלת רשת דרוור. לאחר הטקס יבקרו המשתתפים במעבדה, ויקיימו שיחה עם התלמידים המשתתפים בתוכנית ומוריהם.

העלמין. כמו כן התנדבו תלמידים מהרשת לנקות את מצבות החללים בחלקות הצבאיות בבתי העלמין, לקראת יום הזיכרון. מרשת אמי"ת נמסר, כי את היוזמה הגו תלמידי ישיבת אמי"ת חברותא בכפר בתיה ברעננה.

מנהל ישיבת אמי"ת חברותא, הרב אבינועם אלמגור, סיפר על היוזמה למנכ"ל אמי"ת, ד"ר אמנון אלדר, שהחליט לאמץ אותה ולהרחיבה לכל בתי"ס של הרשת ברחבי הארץ.

כדי לגעת

■ כפיים – תוכנות מתקדמות לשיפור מיומנויות

באנגלית – חברת "כפיים" – כלים פסיכולוגיים וחינוכיים

מבוססי מחקר, הינה בעלת זיכיון הפצה בלעדי בישראל לתוכנות המתקדמות לשיפור מיומנויות בשפה

האנגלית, מבית Scientific Learning בארה"ב.

החברה מפיצה ומספקת תמיכה למשפחת התוכנות Fast ForWord, שבה משתמשים כמיליון תלמידים ברחבי העולם. התוכנה מספקת לתלמידים משימות ממוחשבות, אינטראקטיביות ומהנות באנגלית, הבונות את הכישורים הקוגניטיביים הנדרשים לקריאה וללמידה יעילה.

כמו כן מפיצה החברה את תוכנת Reading Assistant, המבוססת על טכנולוגיה של זיהוי דיבור ותיקון בו-זמני, מסייעת לשיפור שטף הקריאה, העשרת אוצר מילים, הבנת הנקרא, שיפור מבטא ושטף הדיבור באנגלית.

לפרטים נוספים טל'; 052-3789718

ובאתר <http://www.capaim.com>

■ **התארכה** – בבי"ס נופי הבשור, שבמועצה האזורית אשכול, התארכה ביום השואה משלחת בת 20 תלמידים מהקהילות היהודיות בערים אולבני וניו יורק בארצות הברית. האורחים השתתפו בטקס יום השואה בביה"ס. לאחר הטקס נסעו חברי המשלחת, ביחד עם תלמידים מאחת מכיתות ח' בביה"ס, לסיור במצפה גבולות ובבסיס צה"ל רעים. במהלך היום התחברו התלמידים הישראליים והאמריקנים, והחליפו ביניהם כתובות דוא"ל. הביקור נערך בחסות הסוכנות היהודית, במסגרת תוכנית "שותפות 2000", המקשרת בין יישובים בישראל וקהילות יהודיות בעולם.

מחוז צפון

■ **אנרגיות חיוביות** – שר העבודה והרווחה, יצחק הרצוג, ביקר בשבוע שעבר בטמרה. מטרת הביקור הייתה לבחון את התוכניות החינוכיות והטיפוליות, המתקיימות ביישוב במסגרת תוכנית שמיד – התוכנית הלאומית לילדים ובני נוער בסיכון. אל השר נלוו מנהלת המחוז, אורנה שמחון, המכהנת כיו"ר התוכנית במחוז, מאזור הצפון, מנהל אזור חיפה והצפון במשרד העבודה והרווחה, אליצור בלום, ומפקחי היישוב. במהלך הביקור שיבחה מנהלת המחוז את הטיפול בילדים ובני נוער בסיכון בטמרה. לדבריה: "נעשית כאן עבודה יוצאת דופן, בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה והרשות המקומית, עם 'אנרגיות חיוביות' נדירות, על בסיס התובנה כי מדובר באתגר חינוכי, חברתי, ערכי ואסטרטגי".

מנהלת המחוז הבטיחה להכפיל את מספר השעות המוקצות לטיפול בילדים בסיכון בגנים ביישוב.

מהמחוז נמסר, כי בטמרה מתגוררים כ-12,000 ילדים ובני נוער עד גיל 18, מהם הוגדרו כרבע כנמצאים בסיכון. במסגרת תוכנית שמיד הוקצו כשלושה וחצי מיליון ש"ח לתוכניות חינוכיות וטיפוליות לילדים בסיכון ביישוב, בשלוש השנים הקרובות.

מחוז חיפה

■ **נקלטים** – משלחת מארגון נוצרי אפרו-אמריקני, התומך במתן חינוך איכותי לילדים משכבות חלשות, ביקרה לאחרונה בביה"ס הריאלי בחיפה. הארגון מבקש לתרום לתוכנית המתקיימת בביה"ס לקליטת תלמידים יוצאי אתיופיה. במסגרת התוכנית,

המופעלת בריאלי מזה 16 שנים, נקלטים מידי שנה מספר תלמידים יוצאי אתיופיה לכיתה א' בסניפי ביה"ס. התלמידים נהנים ממלגת לימודים מלאה עד לסיום כיתה י"ב. חברי המשלחת נפגשו עם המנהל הכללי של ביה"ס, רון כתר, ועם מנהלת כיתות היסוד בסניף אחוזה, שושי עידן, המובילה

במסגרת התוכנית, המופעלת בריאלי מזה 16 שנים, נקלטים מידי שנה מספר תלמידים יוצאי אתיופיה לכיתה א' בסניפי ביה"ס. התלמידים נהנים ממלגת לימודים מלאה עד לסיום כיתה י"ב.

את התוכנית. האורחים האזינו לפרטים על התוכנית, נפגשו עם תלמידים המשתתפים בה ושוחחו איתם. ראש המשלחת, פסטור הייר, הבטיחה שהארגון יתמוך בתוכנית וישמור על קשר ארוך טווח עם ביה"ס.

מחוז מרכז

■ **דוגמה ומופת** – שר החינוך, גדעון סער, ביקר לאחרונה במערכת החינוך במועצה האזורית חבל מודיעין. אל הביקור נלוו מנהלת המחוז, סולי נתן, מנהלת המחוז, וראש המועצה, שמעון סוסן.

סער ביקר בביה"ס היסודי בני עטרות, שבו הוצגה בפניו תוכנית סביבתית בית ספרית. במסגרת התוכנית מוצעים לתלמידים שיעורי בחירה רב-גיליים בנושאים סביבתיים ובהם: "ניווט ירוק", "חקר בפינת החי", "בנייה אקולוגית" וגידול צמחי רפואה ותבלין, שמהם התלמידים אף מכינים ארוחות בריאות להם ולמורים.

בהמשך היום ביקר שר החינוך בביה"ס לחינוך מיוחד מישרים, שבו הוצגה בפניו תוכנית "היזמות העצמית". התוכנית מבוססת על פעילות של התלמידים בקבוצות קטנות בנושא משותף, והיא מאפשרת לתלמידים להביא את כישוריהם ונטיותיהם לידי ביטוי. במסגרת הפעילות בקבוצות מפנימים התלמידים ערכים כמו לקיחת אחריות, מחויבות, יוזמה ותקשורת בין אישית.

בתום הביקור אמר שר החינוך, כי המועצה האזורית חבל מודיעין אינה חוסכת במאמצים ואמצעים על מנת להשיג תוצאות טובות במערכת החינוך. לדבריו, יישובי המועצה מהווים דוגמה ומופת בתחום החינוך לרשויות מקומיות אחרות.

מחוז תל אביב

■ **בי"ס תורני** – בשנת הלימודים הבאה ייפתח בהרצליה לראשונה בי"ס על יסודי תורני-מדעי לבנים. על כך נמסר מעיריית הרצליה. ביה"ס, שיהיה שש-שנתי, ישתייך לזרם הממלכתי-דתי. עוד נמסר, כי בביה"ס יושם דגש על המצוינות בתחומי הלמידה התורניים והמדעיים כאחת. הלימודים בביה"ס ייערכו בשיתוף עם "מרכז המדעים" בעיר ותוכנית "מצוינות 2000", של המרכז הישראלי למצוינות בחינוך. לדברי ראש עיריית הרצליה יעל גרמן, ביה"ס יעניק מענה חינוכי לילדי הציבור הדתי בהרצליה. ההרשמה לביה"ס החלה בראשית השבוע.

■ **ציון מקסימאלי** – כל תלמידי מגמת התיאטרון בתיכון אלון ברמת השרון זכו בציון המקסימאלי 100 בהצגות הגמר לבגרות, שהתקיימו בחודש האחרון. על כך נמסר מביה"ס.

עוד נמסר, כי הישג זה אינו חסר תקדים בביה"ס, ומתקיים זו השנה השלישית ברציפות. תלמידי מגמת התיאטרון בתיכון האלון ביימו, הפיקו, שיחקו, בנו תפאורה ושימשו בכל התפקידים הטכניים שמאחורי הקלעים בארבע הפקות תיאטרון לבגרות. השנה התבססו לראשונה הצגות הגמר על עיבודים אישיים של התלמידים למחזות ידועים, שאותם כתבו במסגרת סדנת כתיבה מקצועית.

נדאי לדעת

פיסטוק – עיצוב מרכזי למידה

לבתי ספר וגנים – מחקרים מצאו כי סביבה לימודית מטופחת ואסתטית מעודדת שמירה על הרכוש והציוד,

בעוד שהזנחת הסביבה מעודדת פגיעה והשחתת רכוש. האסתטיקה של סביבות לימודיות היא המומחיות של חברת "פיסטוק עיצובים מצוירים", בבעלות עמליה שחר, בוגרת המדרשה לאומנות. שחר מעצבת סביבות לימודיות וחברתיות למעלה מ-15 שנים. עיצוב הסביבות הלימודיות נעשה על פי דרישת ביה"ס או הגן, בהתאם למטרות ולצרכים הלימודיים והחברתיים. עיצוב סביבת הלמידה כולל; ציורי קיר, בניית דגמים, עיצוב שולחנות וכסאות, הכנת לוחות דקורטיביים לתליית עבודות, צביעה ושיפוץ ריהוט קיים. לפרטים נוספים טל'; 050-9878741